

De nog weinig bezochte provincie Guizhou ligt in het zuidwesten van China, grofweg tussen de steden Kunming en Guilin. Het gebied wordt vooral bewoond door etnische minderheden, waarvan de Miao en de Dong de bekendste zijn. Als er over Guizhou geschreven wordt, gaat het meestal over de minderheden en soms over de mooie natuur met de Huangguoshu-waterval. Maar wij vonden in Guizhou de Lao Han, letterlijk de Oude Han. Het blijken nazaten te zijn van een leger van eeuwen geleden.

De 'Oude Han' van Guizhou

Op bezoek bij de nazaten van het Ming-leger

door Kees van Galen

foto: Kees van Galen

Tijdens de Tang- en Song-dynastieën leefden in de provincie Yunnan de onafhankelijke rijken van Dali en Nanzhao. De provincie Guizhou was verdeeld in meer dan driehonderd rijkjes. Het was de Mongoolse Yuan-dynastie die deze gebieden veroverde en ze voegde bij het keizerrijk. De Yuan was geen lang leven beschoren. In minder dan een eeuw was het gedaan met hun enorme rijk en in 1368 werden ze door de Ming-dynastie opgevolgd. Ming-keizer Hongwu vestigde zijn hoofdstad in Nanjing, de 'zuidelijke hoofdstad'. Hongwu was een generaal en een staatsman. Hij stelde zich ten doel om zijn gezag met de wapenen in heel China te vestigen, maar ook om die macht te ankeren.

In Yunnan weigerde de koning van Dali zich over te geven en hij liet de gezanten die uit Nanjing werden gestuurd ombrengen. Hij werd gesteund door overgebleven Mongoolse troepen. Daarom werd er vanuit Nanjing een grote militaire operatie gestart. In 1381 stuurde de Ming-keizer een groot leger van driehonderdduizend man op weg om het zuiden te veroveren. De hoofdmacht veroverde in Guizhou de strategische stad Puding (het huidige Anshun). Daarna trokken ze verder naar Yunnan, versloegen het leger van de Yuan en veroverden Kunming, Dali en Lijiang. Nadat ze Nanzhao hadden onderworpen en Yunnan hadden veroverd gaf de keizer bevel om langs de weg van Yunnan naar Guizhou militaire posten, *tunpu*, in te richten.

Militaire nederzettingen

De keizer besloot daarna om het grootste deel van het leger in de regio te laten blijven. Zij vestigden zich op verschillende plekken, maar vooral langs de corridor van Guizhou naar Yunnan, met Puding als belangrijkste nederzetting. Puding werd beschouwd als 'De keel van Yunnan en de buik van Guizhou'. Dertig procent van de troepen bleef soldaat. De andere zeventig procent werd ingezet om woeste gronden te ontginnen en zij vestigden zich als boer, maar ze bleven onder militair gezag. In de slappe seizoenen moesten ze militaire training blijven volgen, zodat ze in geval van nood onmiddellijk inzetbaar zouden zijn. Zij konden hun familie uit Oost-China ook laten verhuizen of bruiden laten overkomen naar Guizhou. Tevens verhuisden vluchtelingen (ten gevolge van de machtswisseling van de Yuan- naar de Ming-dynastie) uit centraal China, waaronder ambachtslieden en kooplieden, naar Guizhou. Dit werd 'het verplaatsen van mensen uit het noorden om het zuiden op te vullen' genoemd.

De naam *tunpu* wordt gebruikt voor zowel een fort als het dorp. *Tun* betekent militair garnizoen, *pu* betekent huis voor burgers. Meestal bestaat een nederzetting uit drie dorpen, een versterkt garnizoen waarin ook de huizen zijn versterkt en smalle ramen en kleine deuren hebben. Ook zijn er tunnels aangelegd naar de andere huizen. Daarnaast ontstond een dorp voor de handelaren en een dorp voor degenen die zich als boeren hadden gevestigd.

Foto: Kees van Galen

Doordat de landbouwtechnieken die de nieuwkomers meenamen uit het noordoosten veel geavanceerder waren dan die van de inheemse bevolking, konden zij hen overvleugelen. In de ogen van de inheemse bevolking waren zij veroveraars die hun land in bezit namen, in de ogen van de Han-Chinezen waren de *tunpu*-bewoners pioniers met een superieure beschaving. Mede daardoor kon deze tot nu toe bewaard blijven.

Bezoek aan *tunpu*-dorpen

De Lao Han uit Nanjing hielden de cultuur en gewoonten van eind veertiende eeuw in stand. Dat uit zich onder andere nog in de spreektaal, de kleding, de eetgewoonten en de religie. Dit maakt de *tunpu* tot een soort culturele fossielen. Sommige culturele gebruiken zijn al lang verdwenen in het gebied van herkomst, maar zijn hier bewaard gebleven. De gedecoreerde poorten, de hofjeswoningen met geestenmuur, de kleding, de theatervormen, al deze zaken werden naar Guizhou gebracht. De vrouwen dragen nog altijd de vierkante Fengyang-kleding en puntige, geborduurde schoenen. Zij hebben hun haar opgestoken in een knot met een 'valse hoorn' en daardoorheen een grote haarpin, net zoals in de Ming-tijd. De vrouwen dragen kleurige, vaak blauwe kleding en een witte band om het hoofd. De oudste vrouw in iedere familie draagt een zwarte band. Ook de religieuze gebruiken zijn

gedurende zeshonderd jaar onveranderd gebleven. De beschermgod, Wang Gong, werd 'meegenomen' en wordt nog altijd vereerd in de *tunpu*.

Vanuit Anshun (het voormalige Puding) zijn de Lao Han in hun *tunpu* te bezoeken Anshun ligt 105 km ten westen van Guiyang, de hoofdstad van Guizhou. Anshun geldt nog altijd als een strategische stad en is dus een garnizoensstad. In de jaren '50 was Anshun de plek waar belangrijke militaire productie plaatsvond, hier werden gevechtsvliegtuigen gemaakt. Tegenwoordig is het ook een knooppunt in de smokkelroutes voor drugs vanuit de Gouden Driehoek naar Guangzhou en Shanghai en voor goud en jade uit Birma. Kortom, een levendige stad, ook al merk je daar als reiziger niet zoveel van.

Lange familiegeschiedenis

Even buiten Anshun gaat de tocht door een mooi berglandschap. We rijden naar het district Yunfeng. Hier staat het *Tunpu* Museum, opgericht door Taiwanese. Het museum werd geopend in 2006, 625 jaar nadat de Ming-troepen Puding (Anshun) hadden veroverd. Het ligt precies 2329 km van Yingtian Fu (Nanjing), waarvandaan de expeditie vertrok. In het museum is een tentoonstelling over de *tunpu* en er wordt een demonstratie gegeven van de Di-opera.

Wij komen in het dorp Lei. De helft van het dorp heeft de familienaam Lei. Het dorp heeft nu zo'n drieduizend inwoners. We gaan op bezoek bij >

De vrouwen in de *tunpu*-dorpen dragen nog altijd puntige, geborduurde schoenen en hebben hun haar opgestoken in een knot zoals in de Ming-tijd

In 1381 stuurde de Ming-keizer een groot leger van driehonderdduizend man op weg om het zuiden te veroveren

Quan Rongtang, de vroegere schoolmeester van het dorp. Rond de kachel in zijn huisje zitten we met hem, zijn vrouw en de buurvrouw. Hij vertelt dat de Quan, net als de Lei, behoren tot de acht families die de soldaten leverden die in 1381 vanuit Nanjing naar het zuidwesten marcheerden. Ze vochten in Yunnan en Guizhou en vestigden zich toen in en rond de *tunpu*, in zijn woorden om 'de lokale bevolking te helpen'. Ze kregen land toegewezen en wortelden zich. Dat manifesteerde zich onder andere in de bouw van tempels. Nu leeft zo'n beetje de twintigste generatie van hun nakomelingen hier in diverse dorpen en aan de generatienamen (de tweede naam in een traditionele Chinese familie) kun je afleiden wie van welke generatie is. Quan is zichtbaar trots op zijn lange familiegeschiedenis en op de reputatie van de trouwe soldaten van de Ming. Met Nanjing voelt hij nog altijd een band en uit Nanjing is er onlangs nog in het museum een gedenksteen geplaatst. Quans kinderen wonen ook in het dorp, maar zij hebben een nieuw huis gebouwd. Bij het dorp Lei hoort ook het garnizoensdorp, het Lei Tuan (Lei Fort). Dat is een nederzetting met versterkte huizen. Iets verder vinden we de koopliedennederzetting, het dorp Yunfeng. Het is

gebouwd op een heuvel. De huizen tonen de vroegere welvaart. Boven op de heuvel is een tempel.

Opera op het plein

De soldaten ontwikkelden een eigen vorm van militaire opera, de Dixi (Di-opera). Het was een manier om de overwinningen te vieren en de gesneuvelden te herdenken. De Di-opera, letterlijk het 'grondtheater', wordt niet opgevoerd op een toneel, maar op een plein waaromheen de toeschouwers (vaak wat hoger) zitten. Daarom wordt het 'grondopera' genoemd. Deze is populair in het gebied van de *tunpu*. Er bestaan meer dan 370 stukken, allemaal gebaseerd op verschillende verhalen. De verhalen zijn tevens een soort historische bronnen. Een van de eerste stukken vertelt hoe de god Wang Gong werd verwelkomd. Een ander heet de *Springende geestenbeelden voor aboriginals* en beschrijft de overwinning van de Chinese religie op de animistische inheemse goden.

De mensen van de *tunpu* hebben het grondtheater bewaard en gekoesterd, anderzijds diende het theater als een verbindende kracht voor de *tunpu*. Het militaire karakter van de stukken moest de mensen er voortdurend aan herinneren paraat te blijven. Tegelijk herinnerde het theater hen aan hun gebied van herkomst. Het 'valse gezicht' (masker) kwam uit de Nuo-dans dat naar Guizhou werd overgebracht. De dansers dragen een houten masker op het hoofd (niet voor het gelaat) en hebben voor hun gezicht een zwarte doek. De gewaden zijn militair, waarbij de vlaggen (net als in de Peking-opera) de legers symboliseren. De Di-opera wordt opgevoerd tijdens het Chinese Nieuwjaar en in veel dorpen ook vóór de oogsttijd. 友

Kees van Galen is historicus en directeur van VNC Asia Travel (www.vnc.nl).

VNC
ASIA
TRAVEL

DE ESSENTIE VAN HET OOSTEN

| Reizen op maat
| Groepsreizen verzorgd
| Groepsreizen initiatief
| Speciale reizen & incentives